

הדרכון הציוני הראשון

שני דרכונים של בנימין זאב הרצל, כשעוד לא היה לו זקן, יוצגו בקרוב בירושלים • גלעד כהן, עמ' אחרון

דרכון עם חזון

חווה המדינה הרצל, והדרכון המשוחזר מ־1884

עדיין בלי הזקן המפורסם, אבל עם תיאור מלא של פניו • שני דרכונים היסטוריים של חווה המדינה הרצל, אחד מהם מ־1884 – שוחזרו ויוצגו בארכיון ההסתדרות הציונית העולמית בירושלים

גלעד כהן

“גבוה, ראשו אובלי, שעריו שחור, עיניו חיוניות, מבנה הפה ומבנה האף רגיל”. זה אינו ננו תיאור של נער אלא תיאור של חווה המדינה בנימין זאב הרצל, כפי שנכתב באחד משני דרכוניו מתקופת צעירותו. באחרונה הם עברו הליך שימור ומעתה יוצגו בארכיון ההסתדרות הציונית העולמית בירושלים.

את מלאכת השימור ביצעה מומחית מלונדון,

שהגיעה לשם כך לישראל. הדרכון הראשון הונפק להרצל בשנת 1884 – בהיותו בן 24 – ימים שבהם סיים את לימודיו, קיבל תואר דוקטור במשפטים ונסע לחופשה בגרמניה ובפריז.

מדובר בתקופה שבה טרם הופיעו צילומים בדרכונים, ולפיכך נכתב התיאור שלו. לפי התיאור, באותה תקופה עדיין לא היה לו את הזקן המפורסם – שאותו החל לגדל שנה לאחר מכן, בהיותו בווינה.

על הכריכה מתנוססים סמל האימפריה האוסטרו-הונגרית ושמו של הקיסר פרנץ יוזף. המילים בדרכון כתובות בהונגרית, השפה הרשמית – ובצרפתית, השפה הדיפלומטית הבינלאומית.

הדרכון השני הוא מיולי 1903, ושימש את הרצל במסע שערך לרוסיה שנה לאחר מכן. החותמות והתיעוד בדרכון מעידים על נסיעתו לסנט-פטרסבורג בניסיון לזכות בתמיכת הצמרת הרוסית במימוש הרעיון הציוני, ולשכנעם ללחוץ על

העות'מאנים לתת ליהודים צ'רטר להתיישבות בארץ ישראל.

המומחית הבריטית תיקנה את הדרכונים המומטים והקרועים בעזרת נייר יפני עדין, גמיש וחזק, נטול חומצה, המיוצר מסיבי קליפת ענפי עץ הקוואו. היא הרביקה אותם בדבק הניתן להסרה בקלות, כך שבמידת הצורך ניתן יהיה לטפל בדרכונים שוב מבלי לפגוע בהם.

עבודת השימור נעשתה בשיתוף המועצה לשימור אתרי מורשת. מדובר באחד ממכלול הכנות לציון אירועי 125 שנים לקונגרס הציוני הראשון שאותו יום הרצל האירועים גיעו לשיאם ב"כנס הרצל למנהיגות" שיתקיים בסוף אוגוסט בבאזל בהשתתפות נשיא המדינה יצחק הרצוג, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית יעקב חגואל.

“שימור הדרכונים ההיסטוריים של הרצל מרגש עד מאוד ופותח צוהר נוסף למפעלו של האדיר של חווה המדינה”, אמר חגואל.

צילום: מיכל סופר, הארכיון הציוני המרכזי, ההסתדרות הציונית